

# אמר אליהו הלוי אשכנזי

זרסניו בבראשית רבא אמר  
רבי שמואל בר נחמני אל

היה לשון ארמית חלה בעצרת שמרניו בתורה ובנביאים וכתובים שהחנה

חולקה לו כבוד בתורה יגד שהדותא בבבאיים בדבא תימרדו לחזו

בפתיים וידברו הפסדים למלך ארמית וזה לפי שהוא חרוב

ללשון הקודש מכל שאר הלשונות וכן כתב החכם ראע לשון ארמית

הוא לשון הקודש שנשתבש משמע שקודם שנשתבש היו מדברים

בארם לשון הקודש ממש ואם כן יש לשאול מתי גשתבש והלא

בזמן תאבות היה זה הלשון המושב והראיה יגד שהדותא לבן

בראח לי למר שנשתבש חנה אחר שיצא אברהם משם כי כלישמה

היה הוא ואבותיו מדברים בלשון הקודש כאשר הכלו מאדם עד נח איש

מפי איש והעקר היה שם בן נח שהוא היה במקדש תהיה שגאמר עליו

הוא היה אבי כל בני עמר רוצה לומר בני עבר הנהר כמו שפי' י

הרבי משה בר נחמן זכרונם לברכה ובשמות הוא חרוב בניו ויצא

משם אברהם והיו כלם עובדי עבודה זרה אז גשתבש הלשון ונקרא לשון

ארמי על שם ארם שהוא היה הן האחרון של שם שגאמר בני שם

עילם ואשור וארפכשד ולד וארם ומסתמא הוא הארדן ימים יתר

מכלם לכך נקרא הלשון על שמו לשון ארמי וכשבא אברהם

לארץ כנען היה הוא וזרעו מדברים שפת כנען שהיא לשון הקודש ממש

ואם כשהיו ישראל במצרים לא עזבוהו כמו שאמרו רבותינו זכרונם

לברכה שלשה דברים לא שבו ישראל במצרים שמונתם ומלבושם

ולשונם וכן בשתי בארץ ישראל ולא היו יודעי לשון ארמי כי אם

יהודים העומדים בחצר המלך והראיה מדברי רבשקה וכשגלו

מגעל ארמיהם וברא לבכל שכוה הלשון מכל וכל כפרוב כספר בחמיה

ואת החכמים יודעי התורה עקר למודם היה בלשון בבלי גם בו חקר

התלמוד הבבלי ואת בזמן בית שני היה עקר לשונם לשון בבלי

וכשראת זה יוצתו בן עזראל תרגם להם שמעיה גביאים ואובקלוס חגר תרגם

להם התורה אבל הפתיים לא היו מותרצמים עד אחר זמן רב בלשון

תרגום ירושלמי כמו שאבאר אחר כך והנה

יש לי לשאול שאלות בעניני המתרגמים האלה כי נתברר לנו בזמנא

שיוצתו היה הודס אובקלוס זמן רב כי יוצתו היה מתלמידי הלל שהיה

כמו מאה שנה חודס חורבן הבית ואובקלוס היה בן אחותו של טיטוס

שחרב הבית ואם כן איך זלמה התחיל יוצתו לתרגם גביאים

ולא תרגם את התורה החלה ורבותינו זכרונם לברכה אמרו

שרצה לתרגם את הכתובים וברא אליו חול מן השמים לאמור לא די לך

שגלית סתרי הנביאים ותרגה לגלות סתרי רוח הקודש לכן חל

לתרגם את הכתובים והנה צדין החושא במחזמה עומדת

למה לא תרגם את התורה אך לפי מה שכתב המקדל רבי מנחם

מראקנטו זכרונם לברכה בפרשת מיטבע תרגם גם כן התורה כמו שכתב

על ושלח את הצפור החיה וזה לשונו ומצאתי בתרגום יוצתו בן

רחמית לא ידעתי

דמאל ב

רחמית

רחמית

יפסח ט

חזוניה יג